

[ARTYKUŁ RECEZOWANY]

Prawne aspekty wykorzystania nowych technologii w finansowaniu działań organizacji pozarządowych¹

Legal aspects of using new technologies in financing activities of non-governmental organizations

DOI: 10.26368/17332265-58-2-2022-1

JAROSŁAW GRESEK

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
greser@amu.edu.pl

SŁOWA KLUCZOWE

fundraising, bitcoin, NFT, finansowanie społecznościowe, pieniądź elektroniczny

KEYWORDS

fundraising, Bitcoin, NFT, crowdfunding, electronic money

ABSTRAKT

Artykuł opisuje prawne regulacje związane z pozyskiwaniem środków na działanie organizacji pozarządowych za pomocą wybranych rozwiązań cyfrowych. Celem opracowania jest przedstawienie środowiska regulacyjnego oraz głównych wymagań z niego wypływających, które muszą być brane pod uwagę przez organizacje pozarządowe planujące swoje aktywności w pozyskiwaniu środków przy użyciu nowych technologii. W tekście poruszono tematykę technologii rozproszonego rejestru (DLT) oraz bazujących na niej kryptoaktywów, w tym kryptowalut i tokenów, szczególnie NFT, przeanalizowano również kwestie związane z finansowaniem społecznościowym i jego różnymi odmianami oraz emisją pieniądza elektronicznego.

ABSTRACT

The article describes the legal regulations related to raising funds for the operation of a non-governmental organization with the use of selected digital solutions. Its purpose is to present the regulatory environment and the main requirements resulting from it, which must be taken into account by non-governmental organizations planning their fundraising activities with the use of new technologies. It examines the subject of distributed ledger technology (DLT) and crypto-assets based on it, including cryptocurrencies and tokens, in particular NFT. In addition, it analyzes issues related to crowdfunding and its various types, as well as the issuance of electronic money.

W ostatnich latach można zaobserwować dynamiczny rozwój technologii cyfrowych służących wymianie wartości w obrocie gospodarczym. Rozkwit przeżywają pieniądze elektroniczne, a także alternatywne wobec walut fiducjarnych środki płatności oparte na kryptowalutach. Pojawiają się nowe możliwości obrotu dobrami, których unikalność jest gwarantowana przez tokeny NFT. Jednocześnie coraz większe znaczenie mają platformy finansowania społecznościowego, które służą wsparciu inicjatyw komercyjnych i udzielaniu pożyczek. Zjawiska te nie pozostają bez wpływu na sektor pozarządowy. Przede wszystkim umożliwiają tworzenie nowych form

¹ Tekst powstał na podstawie badań prowadzonych w ramach realizacji grantu „Cyberbezpieczeństwo urządzeń medycznego Internetu Rzeczy – perspektywa prawna”, finansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki, numer umowy 2020/04/X/HS5/00135.

pozyskiwania środków, które pozwalają budować społeczność i zaangażować nowe osoby wokół spraw ważnych dla organizacji. Jednocześnie przed ich wdrożeniem należy ocenić prawne możliwości pozyskania środków w taki sposób. W niniejszym artykule będę je analizował, przyjmując jako punkt wyjścia organizacje pozarządowe działające w ramach polskiego prawa. Skupię się na przedstawieniu technologii rozproszonego rejestru i rozwiązań na niej opartych, takich jak kryptowaluty i tokeny. Ponadto przedstawię zasady organizacji finansowania społecznościowego i emisji pieniądza elektronicznego.

Technologia rozproszonego rejestru i jej uregulowania prawne

Działanie najpopularniejszej obecnie kryptowaluty zwanej bitcoinem, podobnie jak innych kryptowalut, opiera się na technologii rozproszonego rejestru (*distributed ledger technology*, DLT). Jej założenia sięgają lat sześćdziesiątych XX wieku (Baran 1964, s. 1-37). Istotą tej technologii jest możliwość przechowywania tych samych danych w wielu miejscach, które są na bieżąco replikowane, a ich prawidłowość gwarantują określone reguły, nazywane regułami konsensusu. Inaczej mówiąc, baza danych nie znajduje się w jednym miejscu, lecz jest zapisana na wielu komputerach połączonych w sieć. Zwykle wszyscy członkowie sieci mogą odczytywać zapisane informacje oraz dodawać nowe, choć zależy to od jej konstrukcji. Jedną z najpopularniejszych odmian technologii rozproszonego rejestru jest *blockchain*, który składa się z bloków będących zbiorami danych, zawierających oznaczenie czasowe i zaszyfrowane odniesienie do poprzedniego bloku, co uniemożliwia zmianę danych zapisanych w przeszłości bez zmiany wszystkich bloków powstałych później (Szewczyk 2018, s. 243). Technologia ta znajduje zastosowanie w medycynie do tworzenia rejestrów danych medycznych, przy weryfikacji prawdziwości dokumentów czy w sektorze bankowości. Przeciętnej osobie znana jest jednak ze wspomnianych powyżej kryptowalut.

Obecnie w Polsce brak jest regulacji umożliwiających tworzenie lub ułatwiających funkcjonowanie rejestrów rozproszonych. Swoistą regulacją są normy nakazujące interoperacyjność systemów teleinformatycznych zawarte w Ustawie o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne i wydanym na jej podstawie rozporządzeniu dotyczącym Krajowych Ram Interoperacyjności. Należy zauważyć, że co do zasady odbiorcami tych przepisów są wyłącznie podmioty publiczne. Oczywiście nie można wykluczyć, że podobne regulacje, obowiązujące także podmioty prywatne, w tym organizacje pozarządowe, dotyczące konstruowania systemów opartych na technologii rozproszonego rejestru zostaną wprowadzone w przyszłości. Obecnie nie ma jednak podstaw, aby przypuszczać, że nastąpi to w najbliższym czasie.

Jednocześnie należy odnotować, że regulacje dotyczące technologii rozproszonego rejestru i kryptoaktywów zostały wprowadzone w różnych jurysdykcjach, takich jak Gibraltar, Malta, Białoruś czy stany Vermont i Arizona w Stanach Zjednoczonych (Szotek 2018, s. 38-39). Prace legislacyjne trwają również na poziomie Unii Europejskiej. W czasie, gdy powstawał niniejszy artykuł, w Parlamencie Europejskim rozpatrywano wniosek legislacyjny Komisji Europejskiej dotyczący uchwalenia Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rynków kryptoaktywów i zmieniającego dyrektywę 2019/1937 (COM 2020/593 final). Stanowi on część pakietu dotyczącego finansów cyfrowych, którego zadaniem jest zbudowanie Europy na miarę ery cyfrowej i gospodarki gotowej na przyszłość, która będzie przynosić korzyści obywatelom (Greser 2021, s. 103-104). Dokonanie bliższej analizy tego projektu jest uzasadnione, gdyż zamieszczone w nim regulacje mają również obejmować organizacje pozarządowe emitujące kryptoaktywa.

Z perspektywy pozyskiwania finansowania na działalność organizacji można rozważyć emisję przez podmioty trzeciego sektora własnych kryptoaktywów. Pojęcie to jest zdefiniowane w art. 3 ust. 1 pkt 2 projektu rozporządzenia i jest rozumiane jako cyfrowe odzwierciedlenie wartości lub praw, które można przenosić i przechowywać w formie elektronicznej z wykorzystaniem technologii rozproszonego rejestru lub podobnej technologii. Rozporządzenie nie ma jednak zastosowania do kryptoaktywów, które kwalifikują się jako instrumenty finansowe lub pieniądz elektroniczny zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 2 dyrektywy 2009/110/WE, z wyjątkiem kryptoaktywów, które kwalifikują się jako tokeny będące pieniądzem elektronicznym na podstawie niniejszego rozporządzenia. Trzeba jednak pamiętać, że instrumenty finansowe i pieniądz elektroniczny podlegają osobnym regulacjom.

Przepisy projektowanego rozporządzenia będą miały zatem zastosowanie do organizacji, które planują emisję własnych kryptowalut. Trzeba jednak zauważyć, że o ile na dziś działalność taka nie wymaga spełnienia żadnych wymagań regulacyjnych, o tyle po wejściu w życie omawianych przepisów trzeba będzie spełnić liczne wymogi w stosunku do odbiorców, jak i organów nadzoru, w tym do zachowywania wszystkich systemów i protokołów bezpiecznego dostępu zgodnie z odpowiednimi normami unijnymi oraz zapobiegania wszelkim konfliktom interesów.

Jednocześnie w art. 4 ust. 2 projektu przewidziano wyjątki od stosowania zdecydowanej większości wymogów rozporządzenia. Wśród nich warto wskazać emisję niepubliczną rozumianą jako skierowaną do z góry określonego kręgu odbiorców, bez możliwości aktywnego marketingu. Przepis ten może być wykorzystany do pozyskiwania środków od członków organizacji lub osób z nią wcześniej związanych. Będzie obejmował również sympatyków i inne osoby, których danymi dysponujemy. W takiej sytuacji

należy jednak pamiętać o spełnieniu wymogów związanych z przetwarzaniem danych osobowych tych osób. W wypadku emisji publicznej - jeśli oferta jest skierowana do mniej niż stu pięćdziesięciu osób fizycznych lub prawnych w danym państwie członkowskim, również nie będzie podlegała przepisom omawianego projektu.

Kolejnym wyjątkiem, wskazanym w art. 4 ust. 2 lit. a projektu, jest oferowanie kryptoaktywów nieodpłatnie. Można zatem przekazywać kryptowalutę jako formę docenienia sponsorów lub wolontariuszy. Należy jednak pamiętać, że kryptoaktywa nie są uznawane za oferowane nieodpłatnie w sytuacji, gdy nabywcy mają obowiązek przekazania lub zobowiązują się do przekazania emitentowi swoich danych osobowych w zamian za te kryptoaktywa lub jeśli w zamian za te kryptoaktywa emitent tych kryptoaktywów otrzymuje od potencjalnych posiadaczy tych kryptoaktywów jakiegokolwiek opłaty, prowizje, korzyści pieniężne lub niepieniężne od stron trzecich. Nie można zatem wykorzystać tego narzędzia do budowania bazy osób wspierających organizację lub akcję, którą prowadzi organizacja pozarządowa, jak również do pozyskiwania darowizn lub w zamian za obietnicę przekazywania jednego procentu podatku.

Ostatnim wyjątkiem, na jaki warto zwrócić uwagę, jest unormowanie ograniczające stosowanie przepisów rozporządzenia w sytuacji, gdy w okresie dwunastu miesięcy całkowita wartość oferty publicznej kryptoaktywów w Unii Europejskiej nie przekracza 1 miliona euro lub kwoty równoważnej w innej walucie lub w kryptoaktywach. Trzeba zauważyć, że w wypadku mniejszych podmiotów kwota ta jest relatywnie wysoka i rozłożona we względnie krótkim odcinku czasu, dlatego może to być atrakcyjna forma pozyskiwania kapitału.

Prawne regulacje tokenów

Specjalnym rodzajem kryptoaktywów są tokeny. Jest to cyfrowa reprezentacja jednostki wartości (Szostek 2018, s. 128). Tokeny mogą służyć jako jednostka rozliczeniowa, potwierdzenie własności, oznaczenie produktu lub usługi, cegiełka albo los na loterii. Szczególnym rodzajem tokenów są tokeny niewymienialne (*non-fungible tokens*, NFT), inaczej mówiąc - unikalne i niepodrabialne, niepodzielne i niewymienne, w tym sensie, że reprezentują one zawsze różne ciągi danych. Mogą zatem służyć do potwierdzania oryginalności jakiegoś produktu. W ostatnich latach można zauważyć znaczny wzrost zainteresowania tym rozwiązaniem, a ceny poszczególnych tokenów osiągają kwoty przekraczające milion dolarów (Juszczak 2011).

Każdy token może być śledzony za pomocą rejestru transakcji, a nawet można określić, że każda jego sprzedaż będzie wiązała się z przekazaniem pewnego procentu na rzecz emitenta (Grzybczyk, Gabor 2021, s. 100).

Konstrukcja tej technologii pozwala zatem na wykorzystanie jej w wielu różnych działaniach fundraisingowych, na przykład przez wystawianie na licytacje unikalnych obrazów w formie cyfrowej.

Projekt przywołanego powyżej rozporządzenia przewiduje specjalne regulacje dla trzech rozwiązań opartych na tokenach. Pierwszym z nich są tokeny powiązane z aktywami, czyli takie, które mają utrzymywać stabilną wartość dzięki temu, że są powiązane z wartością wielu walut będących prawnymi środkami płatniczymi, co najmniej jednego towaru, co najmniej jednego kryptoaktywu lub połączenia takich aktywów. Drugim są tokeny będące jednocześnie pieniądzem elektronicznym, trzecim zaś - tokeny użytkowe rozumiane jako środek mający zapewnić dostęp cyfrowy do danego towaru lub danej usługi, który jest osiągalny w technologii rozproszonego rejestru, a sam token jest akceptowany wyłącznie przez jego emitenta.

Oferty publiczne tokenów powiązanych z aktywami lub ubieganie się o dopuszczenie takich aktywów do obrotu na platformie obrotu kryptoaktywami są możliwe jedynie w wypadku emitentów kryptoaktywów, którzy uzyskali zezwolenie udzielone przez właściwy organ ich macierzystego państwa członkowskiego. W Polsce będzie to najprawdopodobniej Komisja Nadzoru Finansowego. Zezwolenie nie będzie konieczne, jeśli średnioroczna wartość tokenów emitowanych przez dany podmiot powiązanych z aktywami pozostających w obrocie nie będzie przekraczała kwoty 5 milionów euro lub oferta publiczna tokenów powiązanych z aktywami zostanie skierowana wyłącznie do inwestorów kwalifikowanych w rozumieniu przepisów projektu rozporządzenia 2019/1937 - i tylko tacy inwestorzy kwalifikowani mogą posiadać przedmiotowe tokeny powiązane z aktywami.

W wypadku emisji tokenów będących pieniądzem elektronicznym zastosowanie znajdują przepisy dotyczące tego rodzaju środków, a w wypadku tokenów użytkowych - przepisy dotyczące obrotu kryptoaktywami. Oprócz nich można również rozważyć wyłączenie w art. 4 ust. 2 lit. c projektu rozporządzenia dotyczące emisji kryptoaktywów, które są unikalne i niezamienne z innym kryptoaktywami, a więc będzie miało zastosowanie do większości tokenów niewymienialnych. Tym samym otwiera się szerokie pole do podejmowania działań fundraisingowych, a także związanych z budową społeczności, na przykład przez przekazywanie unikalnych podziękowań w formie tokenów sponsorom lub wolontariuszom.

Prawne regulacje finansowania społecznościowego

Finansowanie społecznościowe (*crowdfunding*) można zdefiniować jako publiczne przedstawienie jakiegoś pomysłu, najczęściej za pomocą działających w Internecie wyspecjalizowanych serwisów, i zbudowanie wokół niego zaangażowanej społeczności, która ten pomysł sfinansuje, zazwyczaj

przy dużej liczbie jednorazowych i niskich wpłat (Grodzka 2016, s. 1). Taka forma pozyskiwania funduszy nie jest nowością, jej przykłady można znaleźć już w XIX wieku, ale dzięki rozwojowi Internetu przeżywa dynamiczny rozwój. Portale typu Kickstarter.com lub Indiegogo.com, a w Polsce SiePomaga.pl, Wspieramkulture.pl, Zrzutka.pl czy Mintu.me, pozwalają na zebranie środków na inicjatywy biznesowe, społeczne, kulturalne albo na działania typowo pomocowe, jak wsparcie ciężko chorych osób.

Wyodrębnia się cztery podstawowe modele crowdfundingu: donacyjny, które obejmuje wsparcie projektu z nagradzaniem lub bez nagradzania, pożyczkowy, inwestycyjny oraz mieszany (Dziuba 2012, s. 86). Różna będzie kwalifikacja prawna zdarzeń, których źródłem jest finansowanie społecznościowe. Może ona przybrać formę umowy darowizny, pożyczki, przedwstępnej umowy sprzedaży, umowy przenoszącej własność udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub oferty publicznej sprzedaży akcji spółek akcyjnych. Opisanie skutków prawnych tych form wymaga odrębnego opracowania, w tym miejscu należy tylko zwrócić uwagę na konieczność dokładnej analizy prawnej przez organizację modelu finansowania, który ma być wdrożony.

Trzeba również odnotować różnice między finansowaniem społecznym a zbiórką publiczną, która jest definiowana w art. 1 ust. 1 Ustawy o zasadach prowadzenia zbiórek publicznych. Zgodnie z nim zbiórką publiczną jest zbieranie ofiar w gotówce lub w naturze w miejscu publicznym na określony, zgodny z prawem cel pozostający w sferze zadań publicznych, o których mowa w Ustawie o pożytku publicznym i o wolontariacie, oraz na cele religijne. W doktrynie podkreśla się, że poza normowaniem ustawowym będzie finansowanie społecznościowe, którego celem będzie działalność gospodarcza (Prokurat 2014), i takie, które nie wiąże się z osiągnięciem celu godnego poparcia z perspektywy interesu publicznego (Princ 2015, s. 171). Jednocześnie zbiórka jest zawsze świadczeniem jednostronnym, to znaczy donator nie otrzymuje nic w zamian za udział w niej. Tym samym niektóre akcje finansowania społecznościowego polegające na wynagradzaniu udziału w nim nie będą mogły być uznane za zbiórkę publiczną.

W niektórych wypadkach organizacja może nie być zainteresowana korzystaniem z istniejących platform do pozyskiwania finansowania społecznościowego i rozważyć wdrożenie autorskiego rozwiązania. W takiej sytuacji należy wziąć pod uwagę przepisy rozporządzenia 2020/1503. Zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. a tego aktu prawnego za usługę finansowania społecznościowego uznaje się kojarzenie inwestorów zainteresowanych finansowaniem przedsięwzięć gospodarczych z właścicielami projektów z wykorzystaniem platformy finansowania społecznościowego, obejmujące ułatwianie udzielania pożyczek lub subemisję bez gwarancji przejęcia

emisji, o której mowa w sekcji A pkt 7 załącznika pierwszego do dyrektywy 2014/65/UE - w odniesieniu do zbywalnych papierów wartościowych i instrumentów dopuszczonych na potrzeby finansowania społecznościowego. Z perspektywy organizacji pozarządowej należy zwrócić uwagę, że działanie to dotyczy wyłącznie „przedsięwzięć gospodarczych”. Trzeba przez to rozumieć działania, których celem jest osiągnięcie zysku. Tym samym zarówno nieodpłatna, jak i odpłatna działalność pożytku publicznego nie będą mogły być celem pozyskiwania kapitału w tej formie, lecz już działania objęte działalnością gospodarczą organizacji pozarządowej będą się w ten zakres wpisywać. Będzie to również dotyczyło pożyczek definiowanych jako umowa, na podstawie której inwestor udostępnia właścicielowi projektu uzgodnioną kwotę pieniędzy na uzgodniony okres, a właściciel projektu przyjmuje bezwarunkowy obowiązek spłaty tej kwoty inwestorowi, wraz z narosłymi odsetkami, zgodnie z harmonogramem płatności ratalnej.

Usługi finansowania społecznościowego mogą być świadczone wyłącznie przez osoby prawne, które mają siedzibę na terytorium Unii Europejskiej i które uzyskały zezwolenie na prowadzenie działalności jako dostawcy usług finansowania społecznościowego. W Polsce najprawdopodobniej będzie je wydawać Komisja Nadzoru Finansowego, która w terminie trzech miesięcy od dnia otrzymania kompletnego wniosku ocenia, czy potencjalny dostawca usług finansowania społecznościowego spełnia wymogi określone w rozporządzeniu, wydaje również w pełni uzasadnioną decyzję o udzieleniu zezwolenia lub o odmowie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności jako dostawca usług finansowania społecznościowego. Przy ocenie tej bierze się pod uwagę charakter, skalę i stopień złożoności usług finansowania społecznościowego, jakie zamierza świadczyć dany potencjalny dostawca usług finansowania społecznościowego. Wniosek wymaga przeprowadzenia licznych analiz, aby dostosować go do wymagań regulacyjnych. Wśród nich można wskazać opis zasad zarządzania i mechanizmów kontroli wewnętrznej, w tym procedur zarządzania ryzykiem i procedur księgowych, opis ryzyk operacyjnych, opis ostrożnościowych środków ochrony i dowody na to, że są one stosowane, opis planu ciągłości działania. Realizacja tych obowiązków wiąże się z dużymi nakładami czasowymi i niejednokrotnie koniecznością skorzystania z usług konsultantów, ale ich nałożenie jest uzasadnione w obliczu unikania oszustw i zachowania stabilności rynku finansowego.

Z zakresu zastosowania rozporządzenia zostały wyłączone projekty, w których projektodawcami są konsumenci, rozumiani jako osoby fizyczne działające w celach niezwiązanych ze swoją działalnością handlową, gospodarczą lub zawodową. Tym samym wykluczono możliwość zastosowania tego wyjątku do organizacji pozarządowych, które z mocy prawa są

osobami prawnymi lub jednostkami organizacyjnymi niemającymi osobowości prawnej. Niezależnie od powyższych regulacji prawodawca przewidział, że oferty crowdfundingu o wartości przekraczającej 5 milionów euro, obliczanej w okresie dwunastu miesięcy, mają podlegać przepisom dotyczącym publicznej emisji papierów wartościowych. Trzeba zwrócić uwagę, że te regulacje są jeszcze bardziej rygorystyczne, jednak w realiach funkcjonowania polskich organizacji pozarządowych składanie takich ofert będzie niezwykle rzadkie.

Wydaje się, że obecna sytuacja regulacyjna znacznie utrudnia tworzenie portali, których zadaniem jest finansowanie społecznościowe działań o charakterze gospodarczym organizacji pozarządowych. Jednocześnie w sytuacji, gdyby miała być to platforma wyłącznie do wspierania działalności pożytku publicznego, wystarczające jest spełnienie ogólnych wymogów nakładanych przez prawo, szczególnie przez Ustawę o świadczeniu usług drogą elektroniczną i RODO.

Trzeba podkreślić, że w wypadku przygotowywania finansowania społecznościowego przez podmiot funkcjonujący na rynku obowiązki regulacyjne nakładane przez rozporządzenie 2020/1503 nie będą miały zastosowania do 10 listopada 2022 roku lub do czasu uzyskania zezwolenia, o którym mowa w art. 12, w zależności od tego, co nastąpi wcześniej. Podstawą świadczenia usługi jest umowa, najczęściej w formie regulaminu. W regulaminie tym dostawca platformy może zawrzeć różne ograniczenia, na przykład wykluczyć organizacje pozarządowe z grona podmiotów, które mogą brać udział w crowdfundingu, lub odmiennie uregulować prawa i obowiązki uczestnika. Szczególnie może dotyczyć to prowizji lub odpłatności za korzystanie z platformy. Trzeba pamiętać, że umowy takie najczęściej nie podlegają negocjacji, dlatego ryzyka prawne związane ze skorzystaniem z określonego dostawcy należy oceniać w każdym wypadku oddzielnie.

Pieniądz elektroniczny

W poszukiwaniu alternatywnych metod pozyskiwania środków jako jedną z możliwości wskazuje się emisję pieniądza elektronicznego, który będzie przynosił przychody dla emitenta w postaci opłat za jego obsługę i wykup. Wskazuje się, że technologia ta zyskuje wiele zastosowań i podlega ciągłemu rozwojowi, na przykład przez zastosowanie do uwierzytelniania transakcji biometrii behawioralnej (Sawicka 2018, s. 1260). Ponadto ułatwienia w kwestii emisji dla małych podmiotów wprowadza dyrektywa PSD2 (Byrski, Synowiec 2020, s. 82). Tym samym otworzyła się furtka dla organizacji pozarządowych jako potencjalnych emitentów.

Regulację prawną emisji pieniądza elektronicznego zawiera Ustawa o usługach płatniczych, która stanowi implementację dyrektywy PSD2.

Zgodnie z art. 2 pkt 21a tego aktu prawnego pieniądzem elektronicznym jest wartość pieniężna przechowywana elektronicznie, w tym magnetycznie, wydawana, z obowiązkiem jej wykupu, w celu dokonywania transakcji płatniczych, akceptowana przez podmioty inne niż wyłącznie wydawca pieniądza elektronicznego. Mogą być to zatem różnego rodzaju karty przedpłacone lub środki w aplikacjach.

Emisja pieniądza elektronicznego jest ściśle uregulowana przez przepisy. Ma do tego prawo jedynie krajowa instytucja płatnicza. Status ten osiąga się w Polsce po uzyskaniu zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego, która podejmuje decyzję, uwzględniając opinię Narodowego Banku Polskiego. Zezwolenie może być wydane osobie prawnej z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zamierzającej wykonywać na tym terytorium przynajmniej część swojej działalności z zakresu usług płatniczych. Do wniosku należy dołączyć wiele dokumentów, wśród których są między innymi: program działalności i plan finansowy na okres co najmniej trzech lat, z których wynika, że wnioskodawca jest w stanie zastosować odpowiednie i proporcjonalne systemy, zasoby i procedury niezbędne do prawidłowego prowadzenia działalności, dokumenty potwierdzające posiadanie funduszy własnych w wymaganej wysokości, opis systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej oraz opis bliskich powiązań między wnioskodawcą a innymi podmiotami, jeżeli takie powiązania istnieją. Ponadto wymagane jest posiadanie kapitału założycielskiego nie mniejszego niż 125 tysięcy euro. Wydawanie pieniądza elektronicznego nie może następować za pośrednictwem agentów ani innych podmiotów.

Umowa o wydanie pieniądza elektronicznego określa warunki dokonywania wykupu pieniądza elektronicznego, w tym opłaty za jego wykup, jednoznacznie i w sposób zrozumiały, które powinny być przedstawione nie później niż przy złożeniu propozycji zawarcia umowy. Opłata nie może przekroczyć kosztów poniesionych w związku z umożliwianiem wykupu. Wydawca pieniądza elektronicznego jest obowiązany umożliwić, na żądanie posiadacza pieniądza elektronicznego, wykup pieniądza elektronicznego w każdym czasie, według wartości nominalnej. Wykup pieniądza elektronicznego następuje za środki pieniężne inne niż pieniądz elektroniczny.

***

Pozyskiwanie środków za pomocą nowych rozwiązań technologicznych powinno być poprzedzone każdorazową analizą. Niniejszy tekst skupiał się na prawnej stronie tego działania, ale konieczne jest również rozważenie czynników ekonomicznych, środowiskowych i etycznych. Analizując wyłącznie pierwszy aspekt, obecnie jako instrumenty generujące najmniej wyzwań prawnych należy wskazać kryptoaktywa i tokeny, których funkcjonowanie nie

zostało uregulowane na poziomie prawa ani krajowego, ani unijnego. Projekt rozporządzenia Unii Europejskiej, który będzie całościowo regulował kwestie emitowania kryptoaktywów, nakłada znaczne obciążenia regulacyjne, ale przewiduje wyjątki od jego stosowania, które mogą być wykorzystane przez organizacje pozarządowe przy odpowiednim podejściu do projektu.

W wypadku finansowania społecznościowego wydaje się, że ze względu na brzmienie definicji legalnej zawartej w rozporządzeniu 2020/1503 rozwiązanie to będzie miało marginalne zastosowanie do organizacji pozarządowych ze względu na wymóg przeznaczenia środków na cele gospodarcze. Z tego powodu mało prawdopodobne wydaje się objęcie organizacji tymi przepisami, a całkowicie niecelowe zdaje się tworzenie przez nie własnego portalu finansowania społecznościowego. Zasadne jest zaś wykorzystanie istniejących narzędzi lub budowa własnego do pozyskiwania środków w formie darowizn lub zbiorów publicznych. W pierwszym wypadku konieczne jest zapoznanie się z regulaminem korzystania z określonego portalu i oceną ewentualnych ryzyk z niego wynikających. W drugim - przygotowanie odpowiedniej dokumentacji wymaganej przez przepisy.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania regulacyjne, nie wydaje się, aby emisja pieniądza elektronicznego była atrakcyjną formą pozyskiwania środków dla organizacji. Należy jednak o niej pamiętać, szczególnie w sytuacji, gdy organizacja przygotowuje się do emitowania kryptoaktywów lub tokenów, ponieważ w określonych okolicznościach działanie takie będzie wymagało spełnienia warunków przewidzianych dla emisji pieniądza elektronicznego.

BIBLIOGRAFIA

- Baran, Paul. 1964. *On distributed communications: I. Introduction to distributed communications networks*. Santa Monica: Rand Corporation.
- Byrski, Jan, Synowiec, Michał. 2020. Wybrane instrumenty wpływające na rozwój prawa innowacji finansowych (FinTech). *Monitor Prawniczy*, 20: 79-86.
- Dziuba, Dariusz. 2012. Rozwój systemów crowdfundingu - modele, oczekiwania i uwarunkowania. *Problemy Zarządzania*, 3: 83-103.
- Juszczak, Konrad. 2021. *Nowy rekord sprzedaży NFT za 1,5 mln USD idzie do Axie Infinity*. Cryps.pl, 10 lutego.
- Greser, Jarosław. 2021. *Cyberbezpieczeństwo a uczestnictwo MŚP w jednolitym rynku cyfrowym*, [w:] Katarzyna Kokocińska (red.), *Publicznoprawne aspekty udziału sektora MŚP w procesie realizacji strategicznych celów polityki rozwoju*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Grodzka, Dorota. 2016. Finansowanie społecznościowe. *Infos*, 7: 1-4.
- Princ, Marcin. 2015. Zasady prowadzenia zbiorów publicznych w świetle nowych rozwiązań prawnych - komentarz do Ustawy z dnia 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych. *Studia Prawa Publicznego*, 3: 163-184.
- Prokurat, Joanna. 2014. Crowdfunding a zbiórka publiczna. *Co do zasady*, 13 listopada 2014 roku.
- Sawicka, Katarzyna. 2018. Wykorzystanie biometrii w procesie uwierzytelniania użytkowników elektronicznych usług płatniczych. *Monitor Prawniczy*, 23: 1257-1265.
- Szewczyk, Jarosław. 2018. O cywilnoprawnych aspektach bitcoina. *Monitor Prawniczy*, 5: 242-251.
- Szostek, Dariusz. 2018. *Blockchain a prawo*. Warszawa: C.H. Beck.

AKTY PRAWNE I DOKUMENTY

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/110/WE z dnia 16 września 2009 roku w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością, zmieniająca dyrektywy 2005/60/WE i 2006/48/WE oraz uchylająca dyrektywę 2000/46/WE (Dz.U. UE, L 267, s. 7).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 roku w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE (Dz.U. UE L 337, s. 35).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE (Dz.U. UE L 173, s. 349).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 roku w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 2247).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. UE L 119, s. 1).
- Rozporządzenie 2020/1503 z dnia 7 października 2020 roku w sprawie europejskich dostawców usług finansowania społecznościowego dla przedsięwzięć gospodarczych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1129 i dyrektywę (UE) 2019/1937 (Dz.U. UE L 347, s. 1).
- Ustawa z dnia 18 lipca 2002 roku o świadczeniu usług drogą elektroniczną (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r. poz. 344).
- Ustawa z dnia 17 lutego 2005 roku o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 570).
- Ustawa z dnia 14 marca 2014 roku o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r. poz. 1672).
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 roku o usługach płatniczych (tekst jednolity: Dz.U. z 2021 r. poz. 1907, z późn. zm.).

Niniejszy tekst jest dostępny na licencji Creative Commons - Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowa. Pełna treść licencji jest dostępna na stronie internetowej: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode.pl>.